

Ålens situation idag

Uppföljning
Utsättning
Odling
Fria ordet

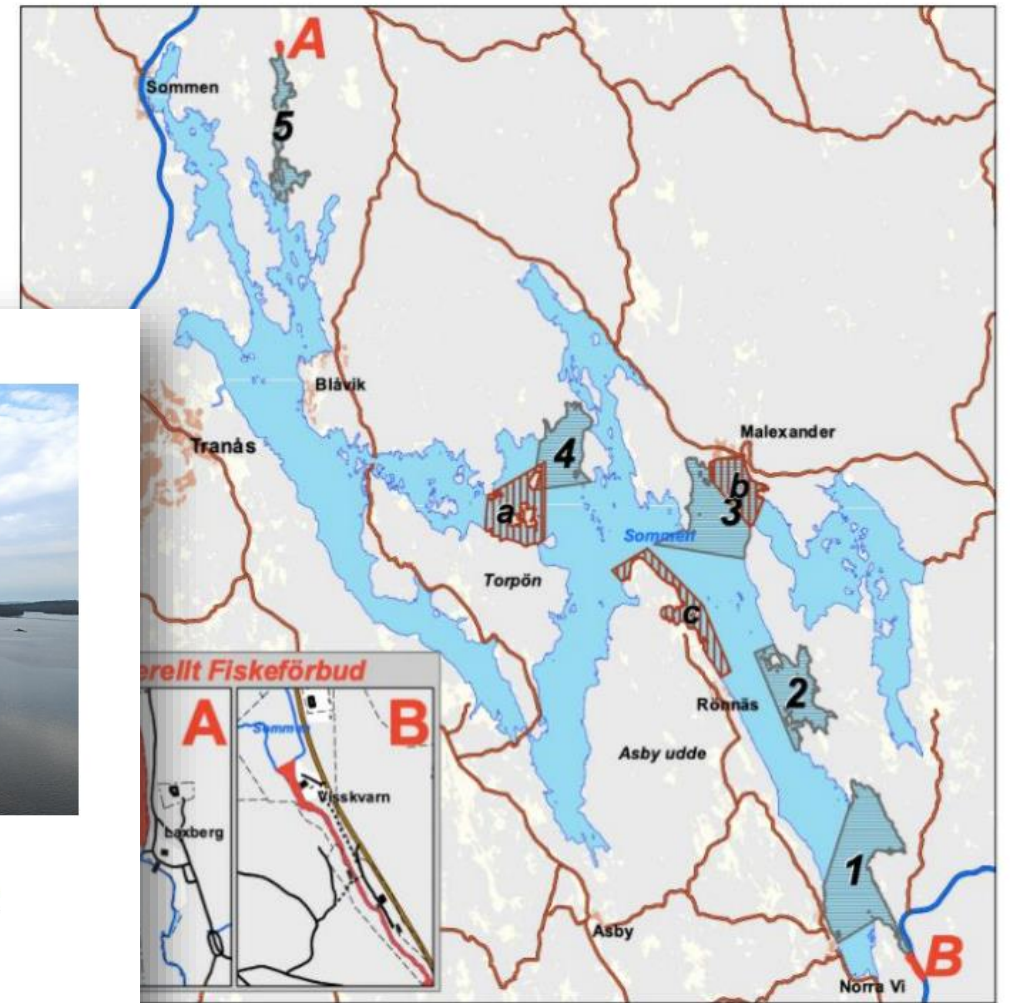
Jakob Bergengren, Tekniska verken
Johan Wagnström, Länsstyrelsen i Skåne

Ålens förvaltning skiljer sig från rödingens och öringens ...

Fiskevårdsplan för Sommen 2021

Sommens Fiskevårdsområde

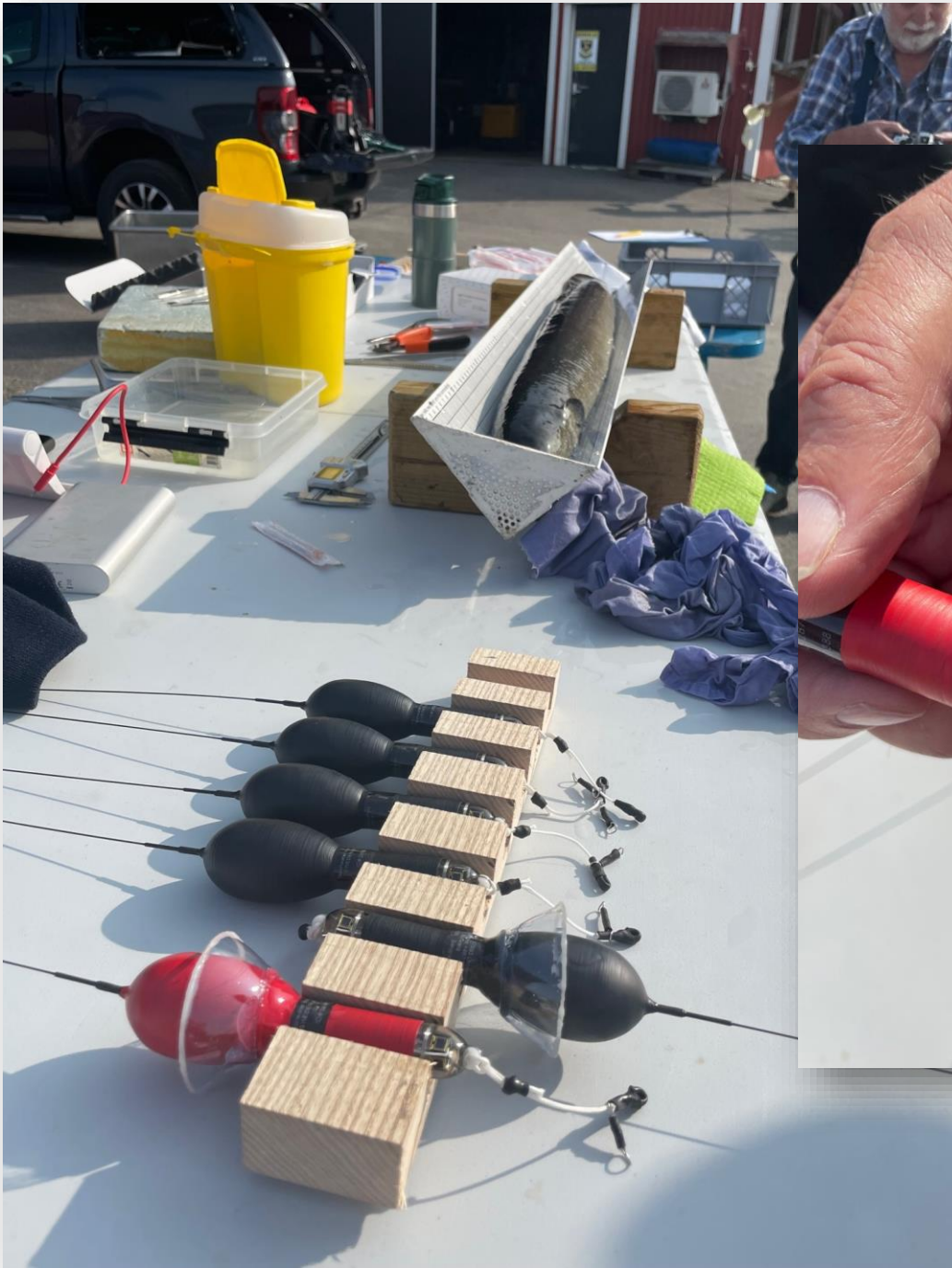

redningsområden i sjön Sommen år 2020. Områdena numrerade 1–4 är för röding eller vandringsled för lekande öring och har fiskeförbud 16 – 31 december. I område 5 tillåts handredskapsfiske, medan allt övrigt fiske samma period. Områdena med beteckningen a-b-c är fiskeområden med förbud mot mängdfångande redskap, undantaget nätt, 15 april – 15 maj. Infällda områden A och B visar områden helt fredade i Södra Ålens och i utloppet ur Sommen vid Laxberg.

Arten som fyller en med förundran och respekt

Förvaltning av den europeiska ålen

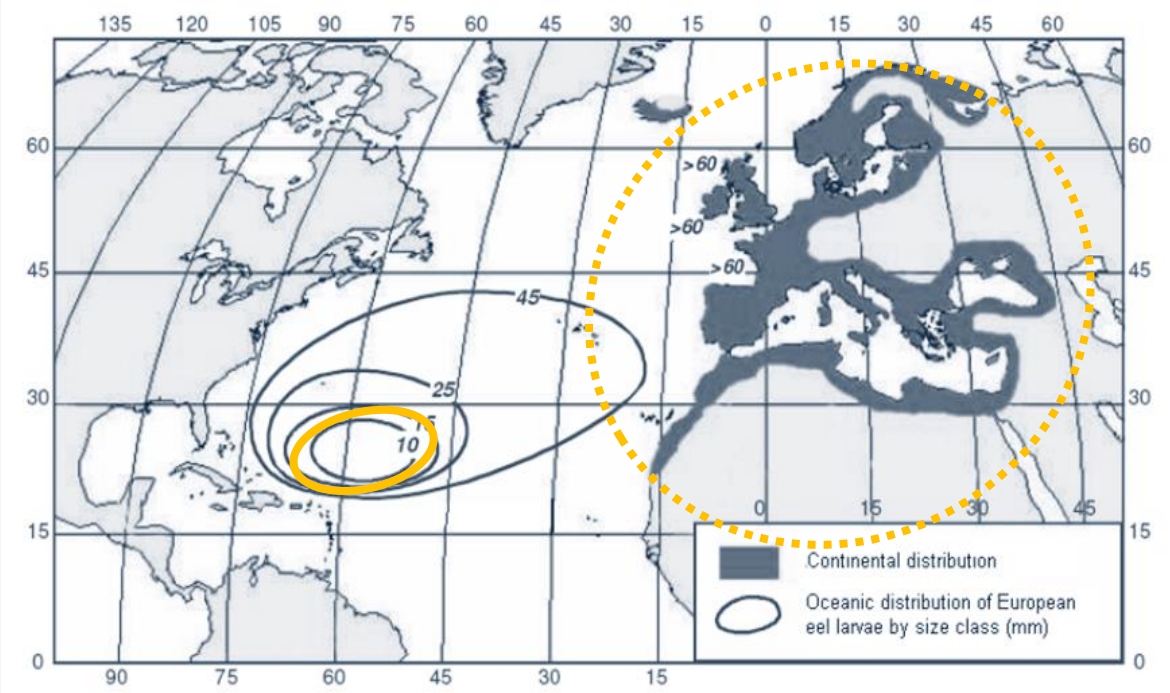
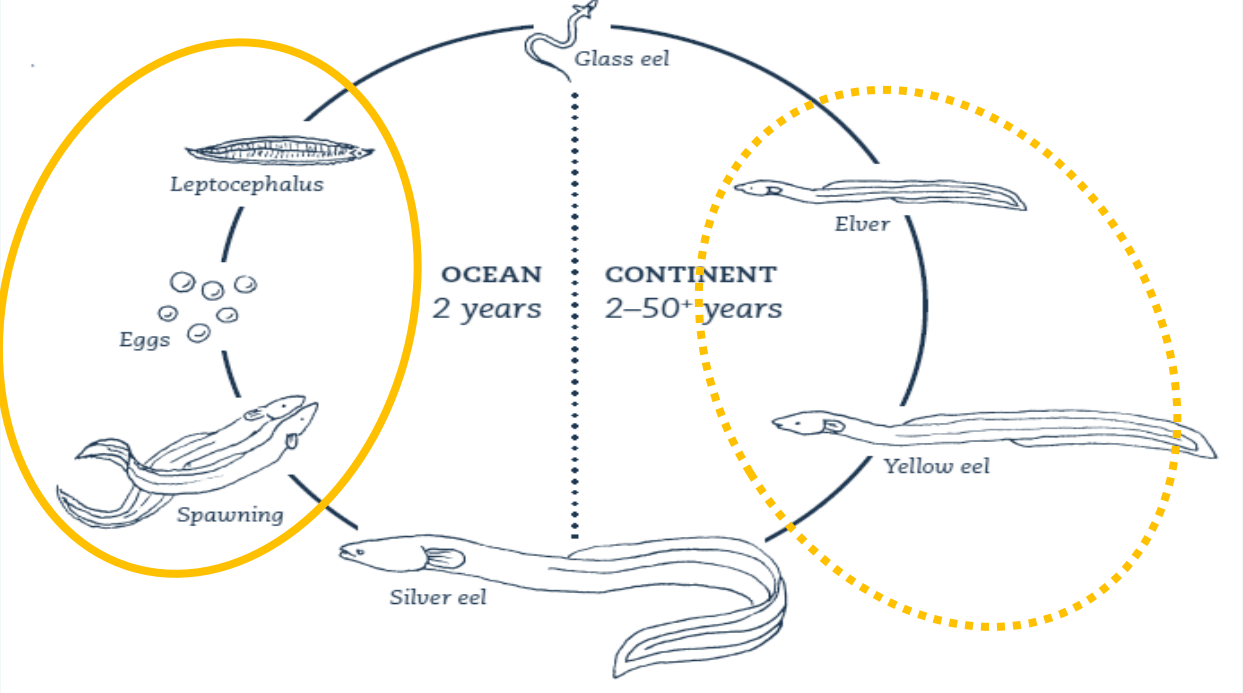
Vattendagarna, Hässleholm, 3-5 oktober 2023

Havs
och Vatten
myndigheten

Sofia Brockmark, Enheten för fiskereglering, Avdelningen för havsförvaltning

Det europeiska ålbeståndet

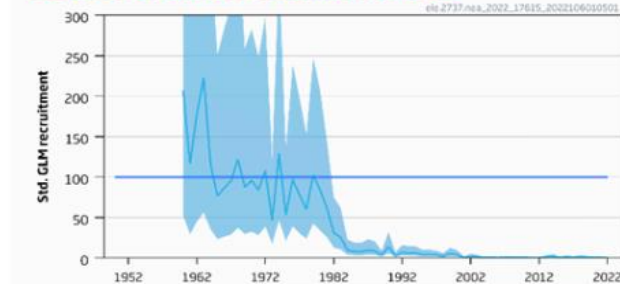

Beståndets utveckling och status

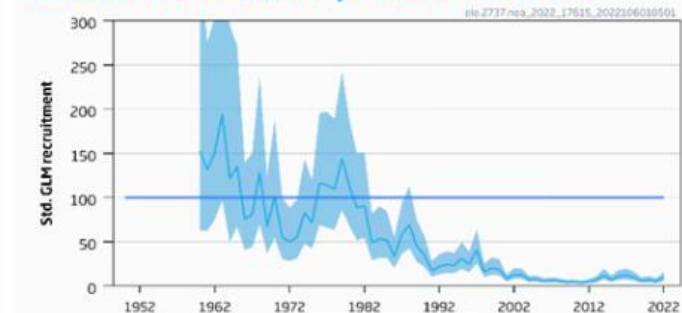
- » **Rekrytering av glasål** i Nordsjön - mindre än 1 % än nivåerna under åren 1960–1979. I övriga utbredningsområdet 5-10 %.
- » Bedömd som **Akut hotad (EN)** nationellt och internationellt.
- » **Internationella havsforskningsrådet (ICES) råd för 2023** säger att:
 - » När försiktighetsprincipen tillämpas bör **fångsterna av ål i alla livsstadier vara noll 2023**. Rådet omfattar allt fiske, inklusive fångst av glasål för utsättning och vattenbruk.
 - » Baserat på principer för en ekosystembaserad förvaltning ska **all annan icke-fiskerelaterade dödlighet bör vara noll**.

Kvantiteten och kvaliteten på ålens **livsmiljöer återställas**, inklusive konnektivitet i vattendragen samt livsmiljöernas fysiska, kemiska och biologiska egenskaper.

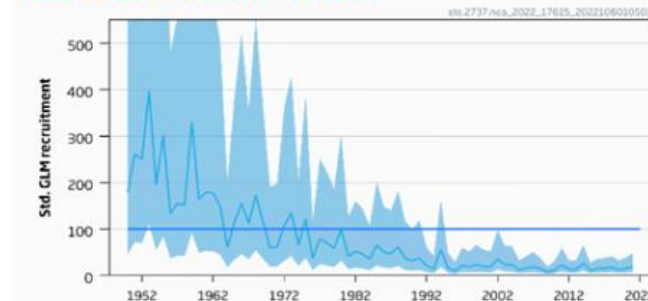
Glass eel North Sea recruitment index

Glass eel Elsewhere Europe recruitment index

Yellow eel recruitment index

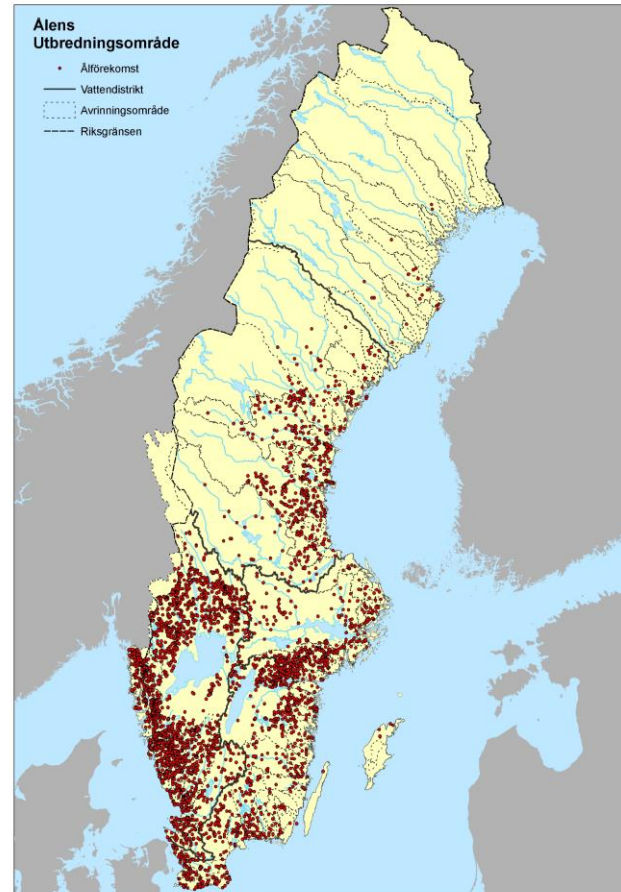
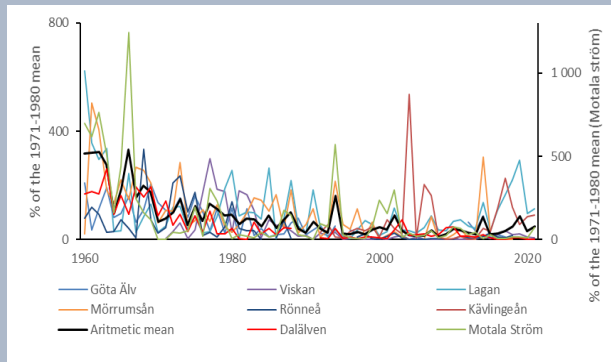

Ål i svenska vatten

- omkring 90-95 procent av ålen i landets inlandsvatten bedöms härstamma från tidigare utsättningar

Naturlig migration

- » Naturlig spridning på kust och i sötvatten
- » Flytt av ålyngel vid ålyngelsamlare som krav enligt vattendom

Utsättning av ålyngel

- » Krav enligt vattendom
- » Åtgärd inom ramen för den nationella ålförvaltningsplanen
- » Förstärkning av fiskemöjligheterna
- » Frivillig kompensation (Ålfonden, Krafttag ål, mm)

Ett europeiskt ålbestånd – betydelse av samordnade åtgärder

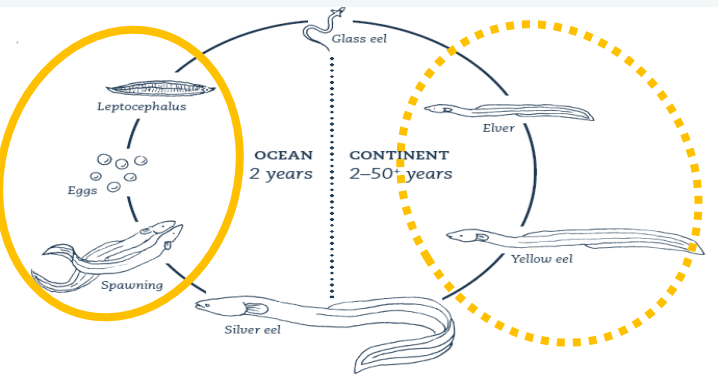
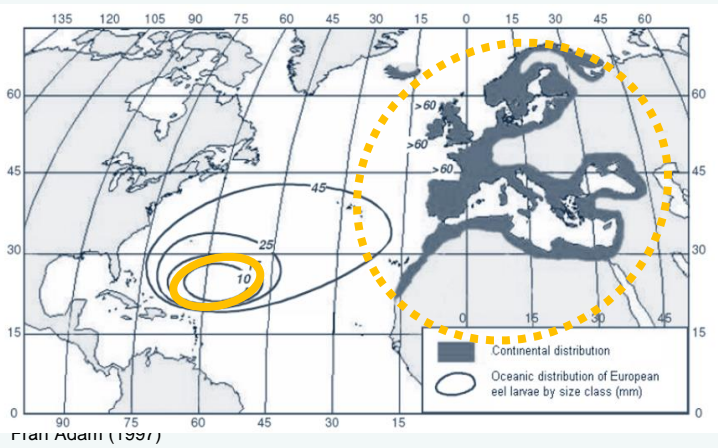

Illustration: Frida Sjöberg

Frida Sjöberg (1997)

Bestämmelser:

- » EU:s förordning (1100/2007) om åtgärder för återhämtning av beståndet av europeisk ål (**ålförordningen**)
- » **CITES** (konventionen för handel med hotade arter), appendix II och EU:s CITES-förordning, bilaga B
- » **Årliga förbudsperioder för fiske efter ål** sedan 2017: EU:s förordning om fastställande av fiskemöjligheterna för vissa fiskbestånd och grupper av fiskbestånd i unionens vatten och, för unionsfiskefartyg, i vissa andra vatten

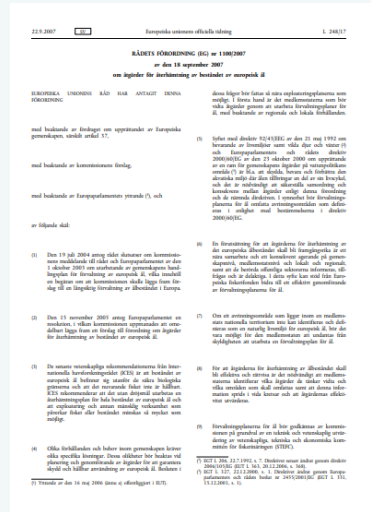
Rekommendationer:

- » Konventionen för migrerande arter (**CMS**) – framtagande av en åtgärdsplan (UNEP/CMS/COP13/Doc.26.2.9)
- » **OSPAR**:s rekommendationer om åtgärder för hotade arter och habitat (OSPAR Agreement 2008-6)
- » Helcom (Baltic Sea Action Plan)

EU:s ålförordning (1100/2007) och den nationell ålförvaltningsplanen

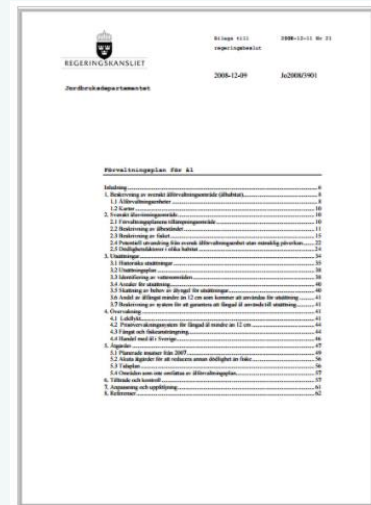
» EU:s ålförordning

- Målet är att **40 procent** av den blankål (biomassa) som producerats i ett av människan **opåverkat bestånd ska ges möjlighet att vandra ut.**
- Varje medlemsland ska **upprätta nationella ålförvaltningsplaner** med syfte att nå det 40-procentiga målet på **lång sikt.**
- Varje medlemsland ansvarar för att **övervaka, utvärdera och rapportera** genomförande av den nationella ålförvaltningsplanen till EU-kommissionen vart tredje år.

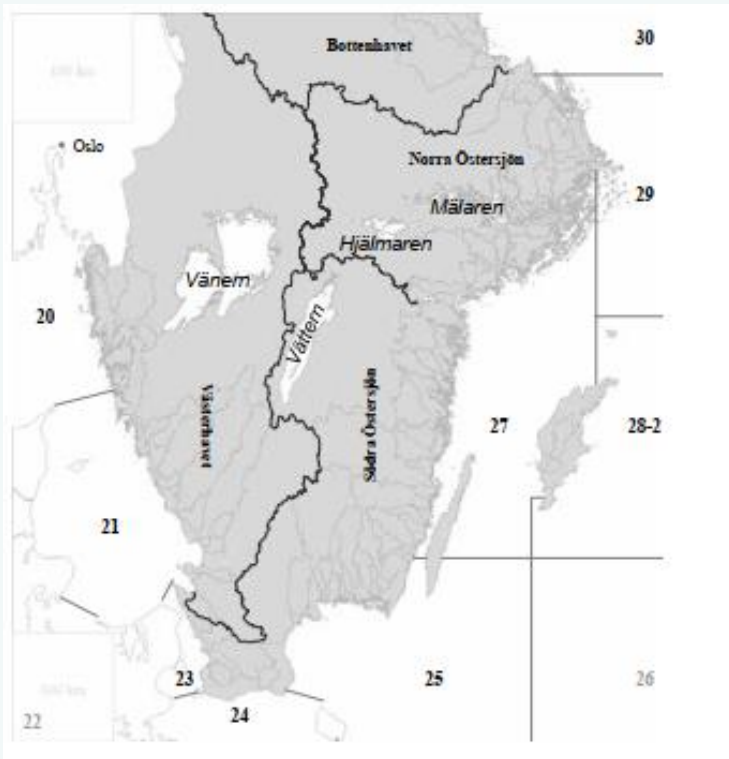

» Nationella ålförvaltningsplanen

- Beslutad av regeringen och godkänd av EU-kommissionen 2009
- Bygger i huvudsak på **fyra åtgärdsområden**: minska fiskets påverkan, minska turbindödligheten, förbättra och effektivisera kontroll och tillsyn samt stödutsättningar.

Ett nationellt ålförvaltningsområde

- » Hela Sverige - ett ålavrinningsområde enligt den nationella ålförvaltningsplanen.

Detta för att vidtagna åtgärder ska bli maximalt kostnadseffektiva med störst effekt i form av ökad blankålsutvandring.

- » Utvärderingen av genomförandet av planen i tre områden upp till "Hudiksvall": sötvatten, Östersjön och Västkusten.
- » Pågående uppdrag till SLU Aqua – funktionella/funktionellt förvaltningsområde

Naturlig invandring av ål, påverkan på ålbeståndet och åtgärderna inklusive dess potentiella effekter skiljer sig åt mellan vattenområden i landet.

Nationella ålförvaltningsplanen – minska fiskets påverkan

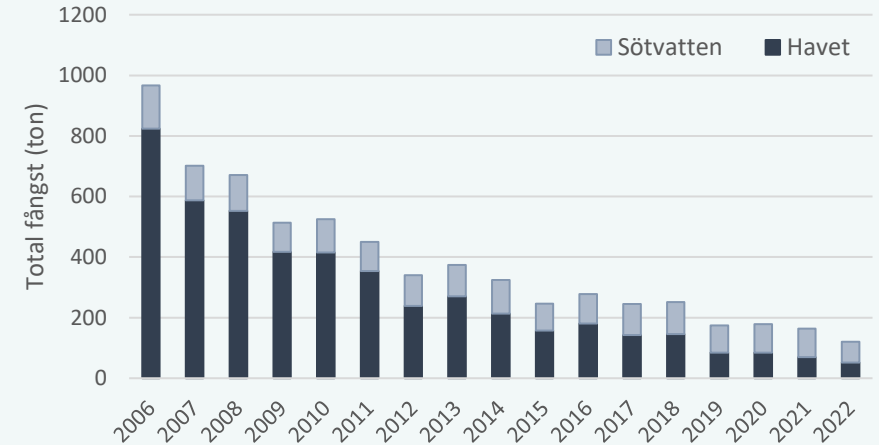
» Nationella begränsningar

- Ålfiskeförbud – undantag för licensierade yrkesfiskare med särskilt tillstånd och i vissa inlandsvatten (2007)
- Endast de med särskilt tillstånd för sälja sin fångst (2011)
- Inga förnyade ålfisketillstånd (2009)
- Införande av redskapsbegränsningar och en begräsning i antal fiskedagar (2009-2011)
- Ålfiskeförbud på västkusten (2012)

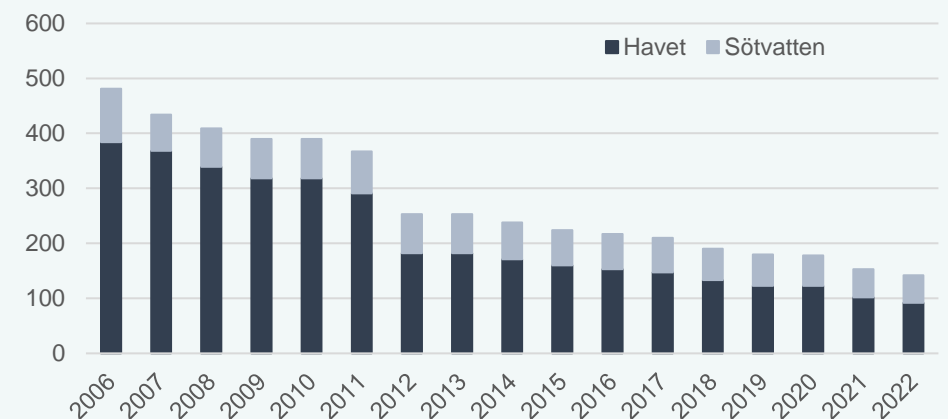
» Minskningar av fiskets fångster 2006-2022

- Fiskets totala fångster har minskat med ca 87 procent, varav i havet en minskning med ca 94 procent (från 825 ton till knappt 52 ton).
- Antalet personer med tillstånd att fiska ål i havet har minskat med knappt 75 procent (från 384 till 92 stycken).
- Antalet redskapsdagar för yrkesfiske efter ål i havet med fasta redskap och ryssjor har minskat med 76 respektive 95 procent.

Svenska fångster av ål 2006-2022

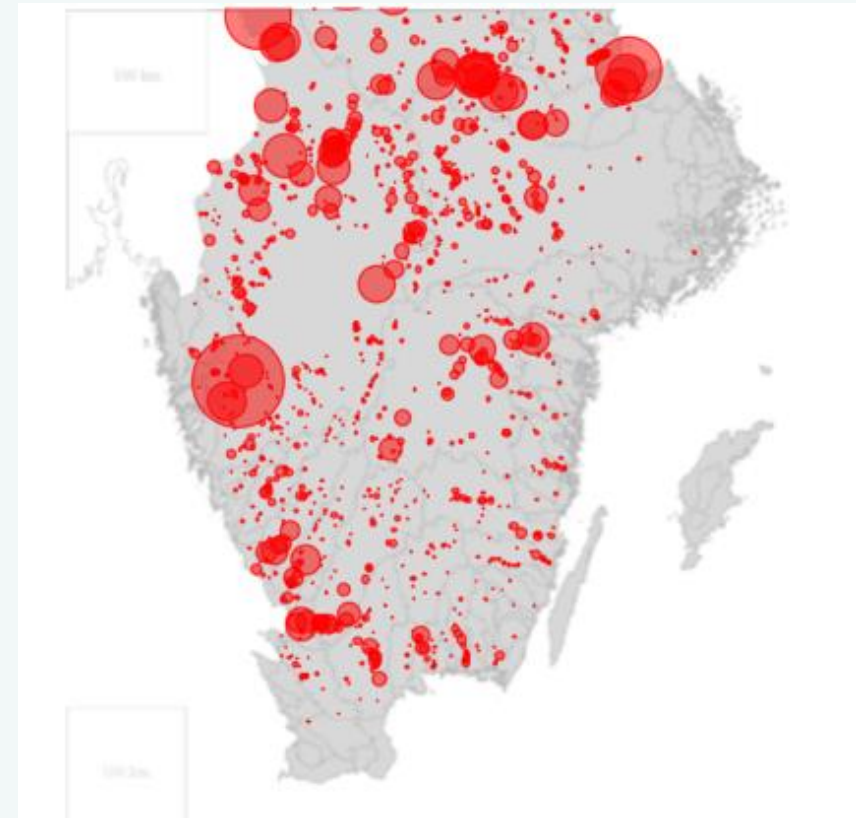
Antal ålfisketillstånd 2006-2022

Nationella ålförvaltningsplanen – minskad turbindödlighet

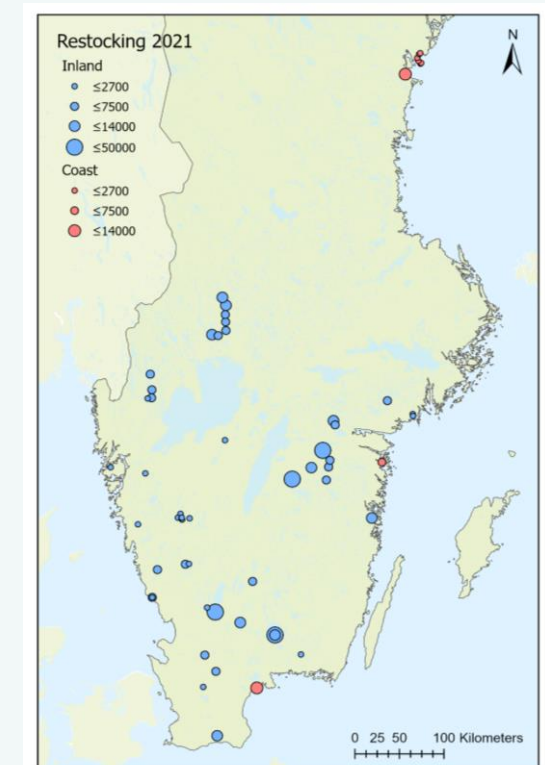
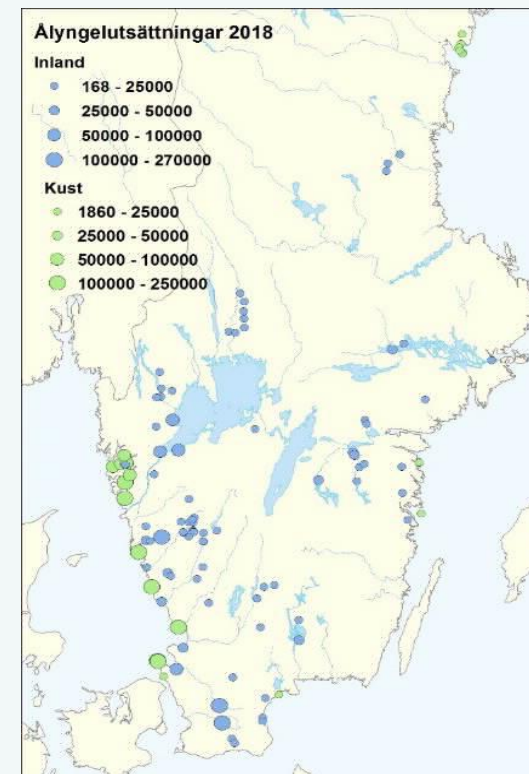
- » Uppskattat dödlighet i medeltal 140 ton/år under åren 2009-2022
- » Avsiktsförklaring med sex större vattenkraftverk
- » Villkor i vattendomar – många baseras på historiska förekomster i inlandsvatten
- » Negativa effekter så länge det finns ål i vattensystemen.
- » **RU 2015 – översyn av den nationella ålförvaltningsplanen, bl.a.**
 - Underlätta genomförande av juridiska prövningar och ändring av villkor i vattendomar för att öka effektiviteten i genomförandet av miljöåtgärder.
 - Effektivisera åtgärdsarbetet i inlandsvatten – ökade möjligheter till upp- och nedströmsvandring.
 - Koordinering av olika åtgärder för att uppnå största möjliga effekt för framtida utvandring av blankål.

Nationell plan för moderna miljövillkor.

Nationella ålförvaltningsplanen – stödsättningar av ålyngel

- » En beståndsbevarande åtgärd som syftar till att snabbt öka beståndet av ål.
- » Stödsättningarna bekostade av staten och Europeiska havs- och fiskerifonden har framförallt prioriterats:
 - på västkusten
 - i västkustmynnade med fria vandringsvägar eller i vatten där blankålsproduktionen annars bedömts vara betydande.
- » Senaste stödsättningen gjordes 2020.
- » Utvärdering av tidigare stödsättningar av ålyngel – uppdrag till SLU Aqua med start 2021.

Nationella ålförvaltningsplanen – förbättrad och effektivare kontroll och tillsyn

- » Skärpning av bestämmelser för fiskekontroll
 - Förhandsanmälan av fångst innan landning (2020)
 - Krav på anmälan av sumparnas position (2020)
 - Otillåten sumpning efter fiskeperioden (2021)
- » Förbättrat och effektiviserat metoder för fiskekontroll
 - 1200 illegala redskap sedan 2016
- » Spårbarhet genom hela försäljningskedja
- » Samordning mellan myndigheter nationellt och internationellt

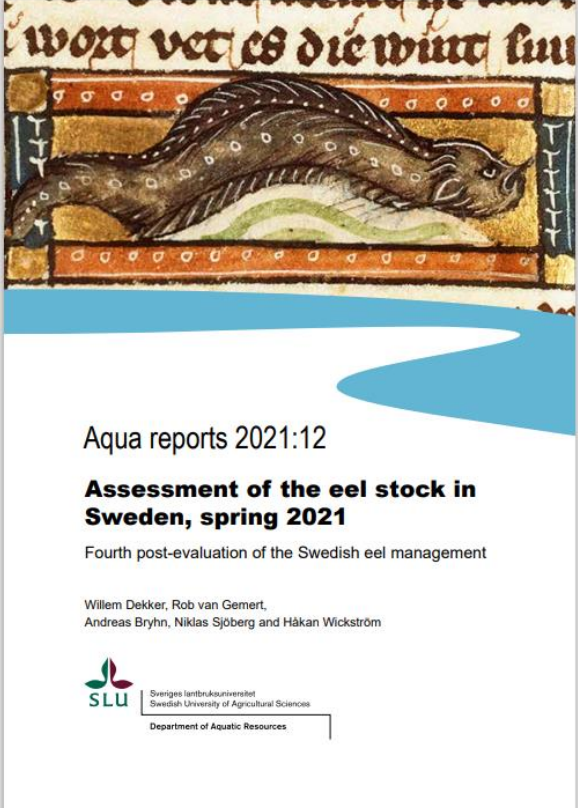

Utvärdering av genomförandet av den nationella ålförvaltningsplanen

» Rapportering till EU-kommissionen (2012, 2015, 2018 och 2021)

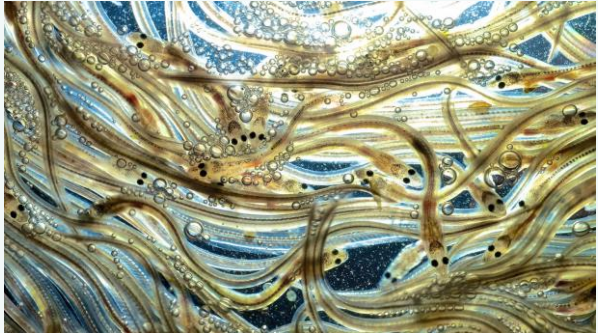
Kortfattat

- » **Västkusten** - Högsta möjliga skyddsnivå uppnådd.
- » **Östersjön** – Fisket påverkan minskar snabbt över tid. Påverkan från det svenska fisket bedöms ligga inom ramen för beståndets långsiktiga återhämtning.
- » **Inlandsvatten** – Mänsklig påverkan från fiske och vattenkraft överskrider gränsvärden för beståndets långsiktiga återhämtning.

EU:s kommissionens senaste utvärdering av medlemsstaternas genomförande av de nationella ålförvaltningsplanerna, bl.a.

- » Ålförordningen är fortfarande **ett viktigt instrument** för att hjälpa det europeiska ålbeståndet att återhämta sig.
- » Fortfarande **långt under målet** om 40 procentig blankålsutvandring.
- » **Ofullständig rapportering** om åtgärdernas effekter och **skillnader i beståndsberäkningar**.
- » Behov av **högre ambition och fokus på åtgärder för andra än fiskerelaterade åtgärder**.

Aktuella kunskapsuppbyggande åtgärder – uppdrag till SLU Aqua

- » **Utvärdering av genomförandet** av den nationella ålförvaltningsplanen – nästa rapportering 2024
- » **Översyn av delar i den nationella ålförvaltningsplanen** (mot bakgrund av ny kunskap)
- » **Utvärdering av ålyngelutsättningar som stödåtgärd**
- » **Förbättrade och kompletterande metoder för datainsamling** (inklusive samordning i havsområden)
- » **Uppföljning av lekvandring hos återutsatt blankål** (satellitmärkning, mm) samt påverkan av hantering innan återutsättning – ett flerårigt projekt

Villkor i Havs- och vattenmyndighetens regleringsbrev (användningen av anslag 1.11)

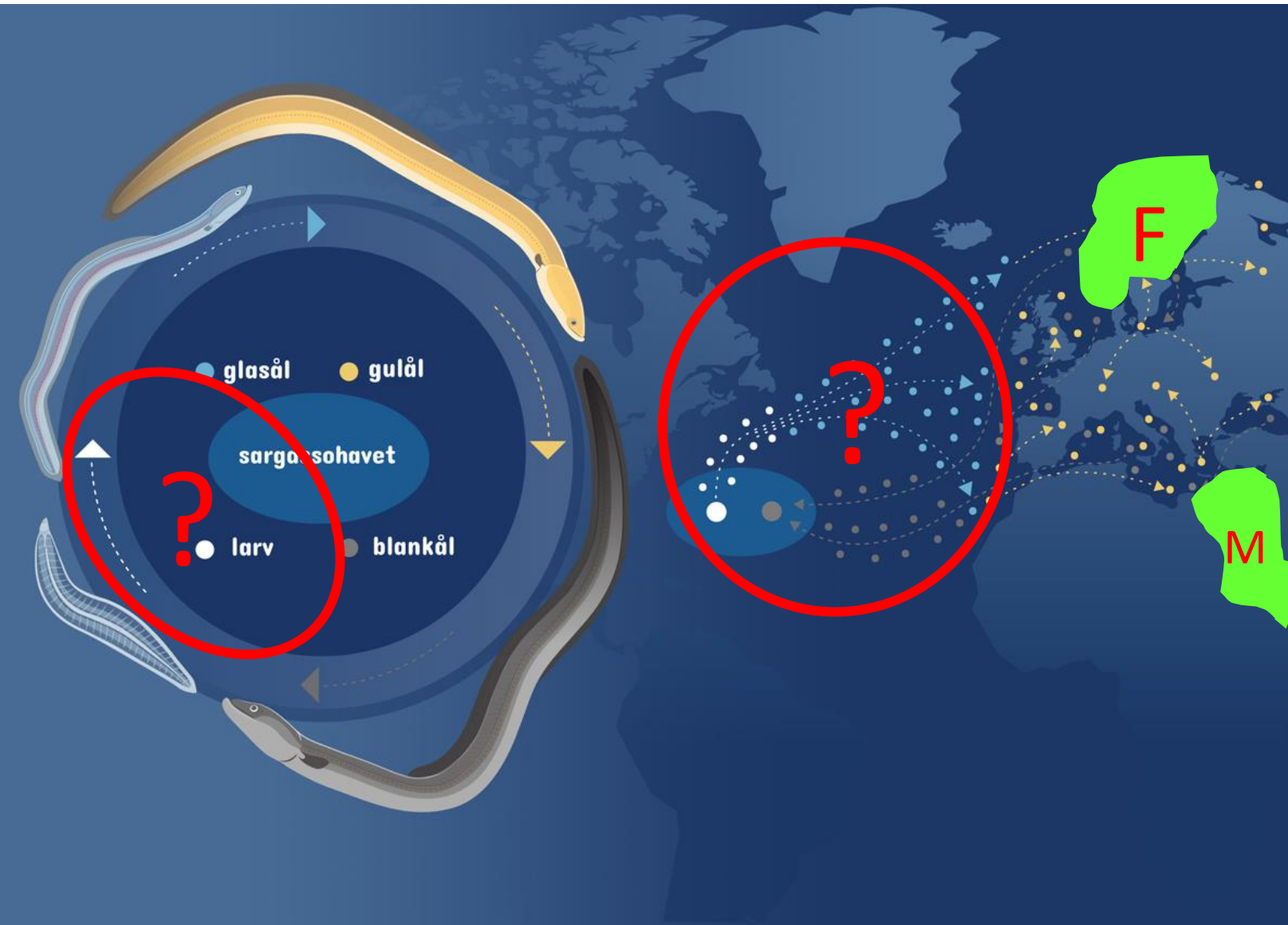
“Högst 6 000 000 kronor får användas till ett frivilligt program för uppköp av ålfiskefångster som genom transport och utsättning minskar antropogen dödlighet. Bidrag får lämnas till Sveriges Lantbruksuniversitet för arbete med utvärdering och forskningsinsatser som effektiviserar genomförandet av programmet.”

Tack!

**Havs
och Vatten
myndigheten**

Vi vet lite om ålen och vi kommer aldrig veta tillräckligt!

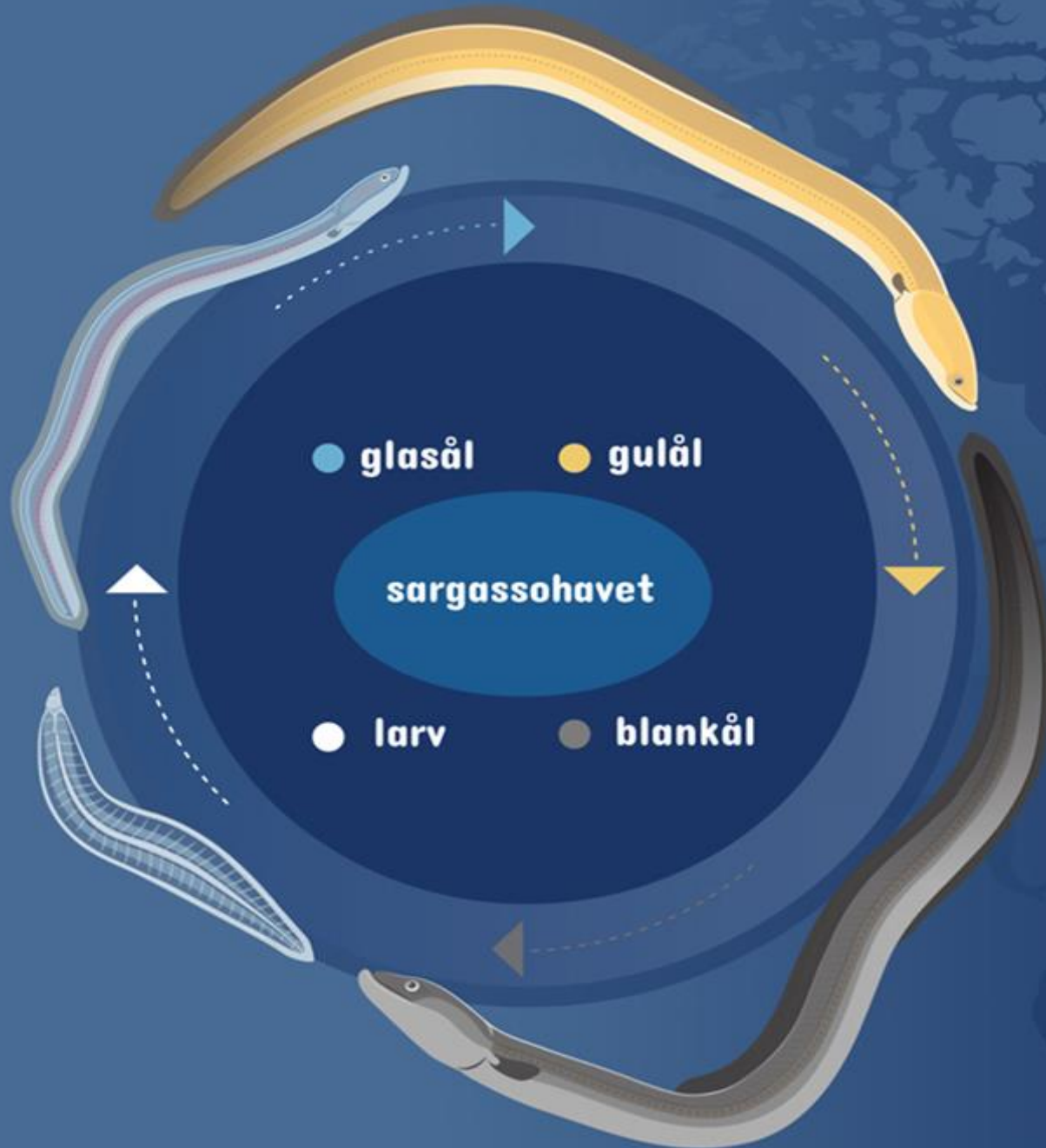
- Målet är ökad mängd ålyngel
- Många påverkande faktorer:
 - Fiske
 - Fysisk påverkan
 - Miljögifter
 - Parasiter
 - Klimat/ändrade strömmar
 - Predatorer
 - Ålodling
 - Minskade uppväxtområden
 - Plus okända ???????

Vi kan inte utvärdera
effekten av åtgärderna

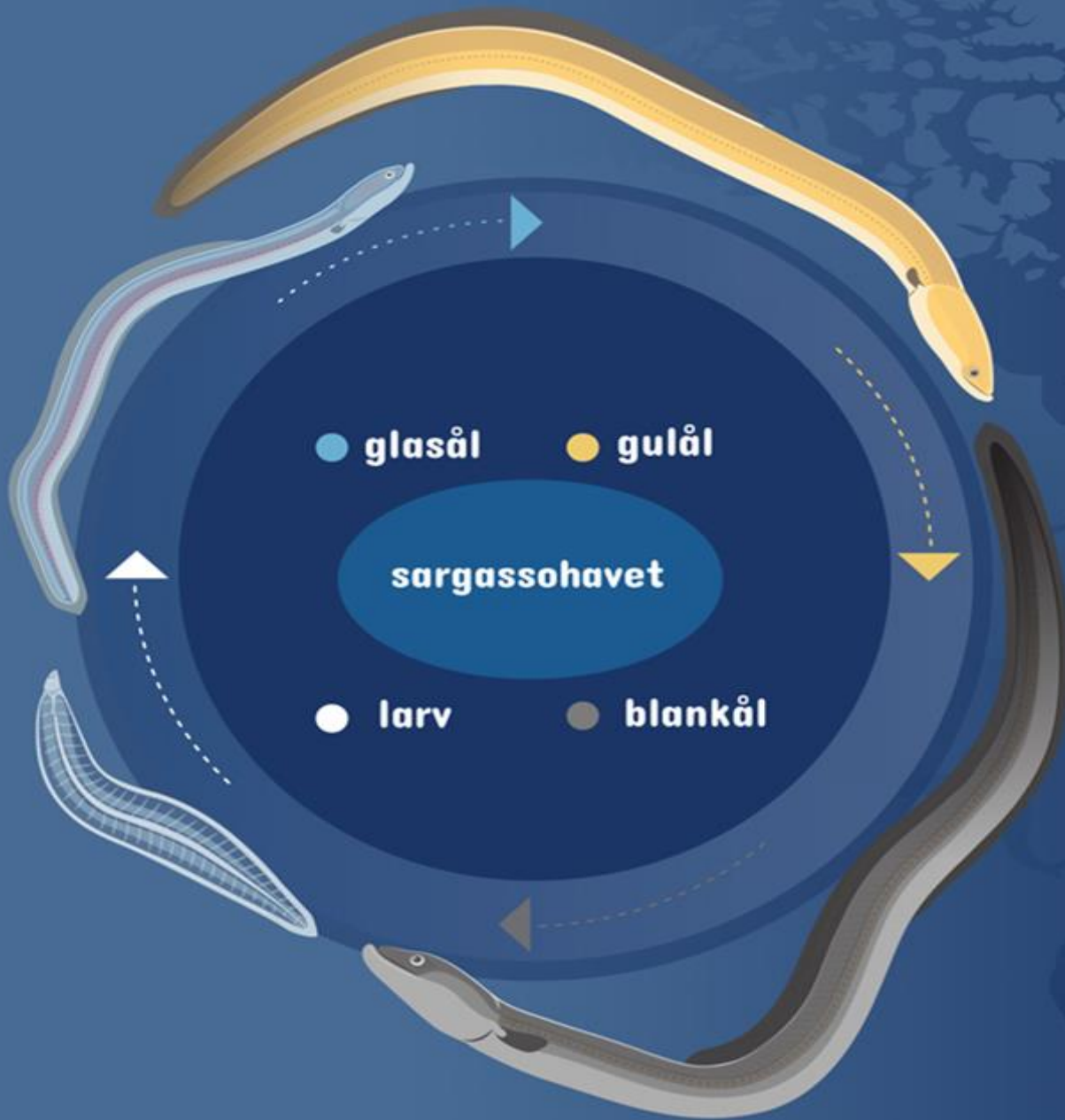
Dagens åtgärder

➤ Stoppa åldödlig het

➤ Omfördela ålynglen till tomma
uppväxtområden

Har de gett någon effekt?

Vi måste agera igår!

Stoppa all åldödlighet given åtgärd,
men ger det effekt?

Stoppa omfördelning av ålyngel
- är det bra?

Har vi råd att vänta på svaren eller
måste vi inom ramen försiktighets-
principen pröva allt?

Frågor till Rob, SLU

Tiden är således knapp och alla tillgängliga åtgärder måste prövas även om de nu inte kan utvärderas. Motsätter sig EU/ICES det och menar att den enda åtgärden är att minimera dödligheten.

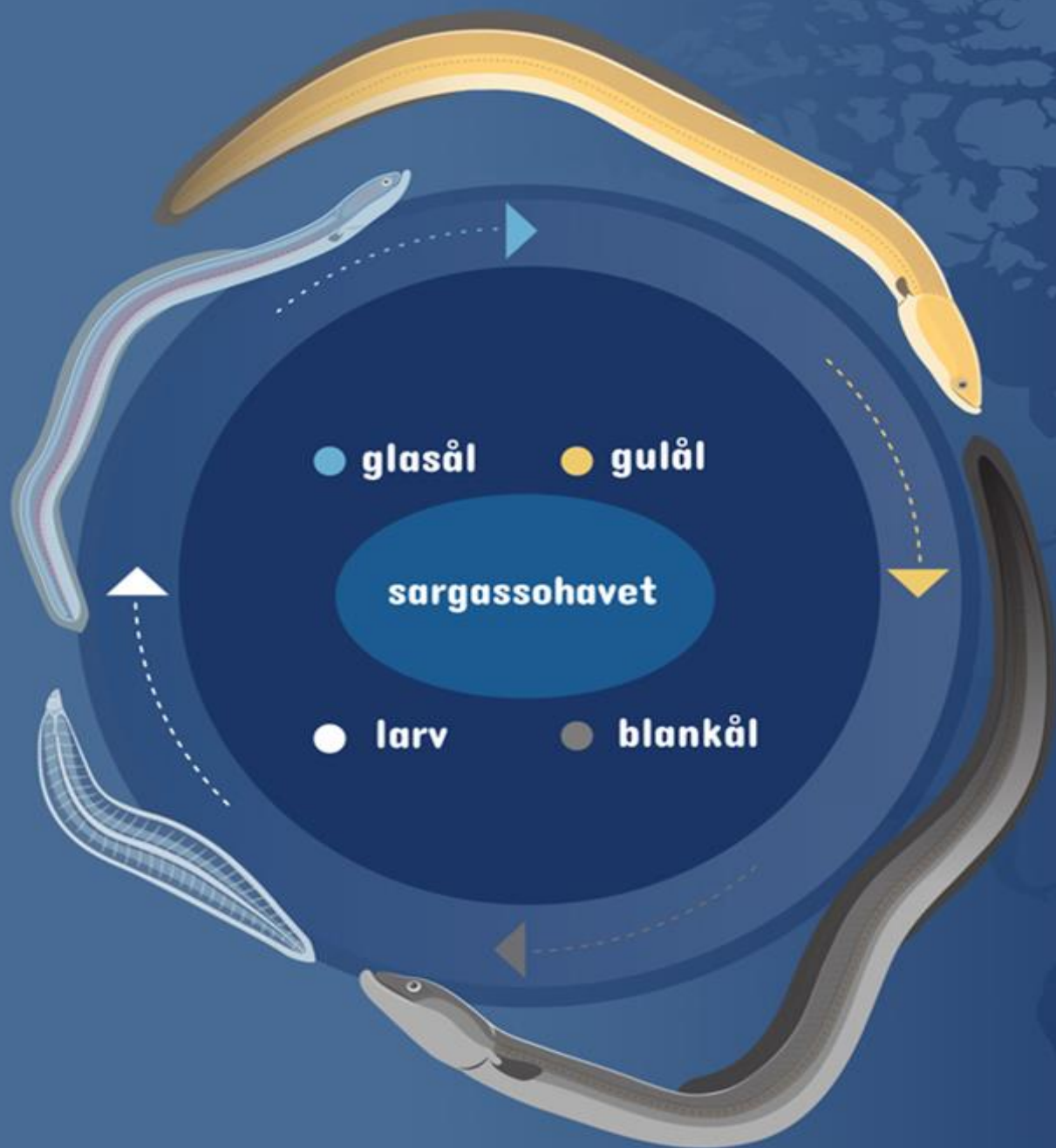
Är det så att man kan få kritik för att man genomför åtgärder som inte kan bevisas vara effektiva, medan beslut att bara sluta döda ålar och låta naturen ha sin gång (inom ramen för all vår indirekta påverkan) aldrig kritiseras?

Begränsar EU:s förvaltningsmodell/uppdrag till ICES vilka åtgärder som kan vidtas?

För att ålen ska återhämta sig enbart med en minskad fiskeridödlighet krävs ju att orsaken är ett för litet lekbestånd. Om så är fallet borde vi inte se effekter av den minskade fiskeridödligheten redan nu?

Vi kan utgå ifrån att vi inte kommer lyckas med att stoppa allt legalt och illegalt fiske, ålodling, kraftverksdödlighet, klimatpåverkan, torrläggning, miljögifter, parasitspridning, etc. Berhöver vi då av försiktighetsprincip inte pröva alla möjliga insatser för att hjälpa ålen?

Kommer det någonsin bli möjligt att spåra varifrån glasålens föräldrar kommer? Tex molekylär kemi med möjlighet att spåra ämnen till en särskild plats?

Omflyttning av ålyngel

- Fler korgar för äggen
fiske/gift/parasiter
/konkurrens
- Större andel blir honor
- Tänk utifrån hela
uppväxtområdet!
- Ålodling är alternativet om
fiske tillåts

Frågor till Rob, SLU

Frågor kring omfördelning av ålyngel

Är resonemang korrekt?

Om allt glasålsfiske stoppas av EU, alltså även fångsten för aquaculture och konsumtion, så kommer de vattendrag som tar emot den största mängden glasål att få kraftigt ökade tätheter och dessutom ökar temperaturen i Europa vilket minskar vattenflöden och sjövolym. Kommer det produceras honor i denna miljö eller blir ålbeståndet helt dominerat av hanar?

Är norra Europa (kallare vatten och glesa bestånd) en avgörande faktor för ålbeståndets fortlevnad? Om så måste flyttningen av ålyngel fortsätta och eftersom vi inte vet det så är det frågan om vi av försiktighets skull kan sluta med denna verksamhet? En viktig fråga här är ju om ålen istället hamnar i ålodlingar.

Skapa ett parasit- och giftfritt lekbestånd av ål

- Fånga parasitfria ålyngel
- Flytta in dem i odling
- Styr könsvalet mot honor
- Giftfritt foder
- Återutsätt på plats där ynglet vandrade in alt. på Kap Verde/Azorerna/Gran Canaria

Skapa ett parasit- och giftfritt lekbestånd av ål

- Ålyngel har naturligt selekterats och har genetisk bredd
- Låg dödlighet – få yngel behövs
- Hormonbehandling inget hinder
- Stor insats kan utvärderas

Skapa ett parasit- och giftfritt lekbestånd av ål

- En hona kan ha miljoner romkorn – kan ge stort genomslag
- Ger kunskap
- Alternativ - odling till konsumtion
- Kostnad per ål högre än utsättning, men billigare än T&T.
- Finansiering – kompensationsåtgärd?
- Risker små och ska vägas mot risker att inte göra något!

Kanske är dagens fungerande lekbestånd mycket litet!

Frågor till Richard Fordham, SSE (Scandinavian Silver Eel)

Är en odling av honålar praktiskt möjligt?

Kan man få alla ålar att bli honor utan inblandning av olämpliga behandlingar eller krävs hormonbehandling?

Vad kostar en uppfödd blankålshona?

Tror du att det är viktigt att inte flytta ålen eller kan det vara det viktigaste man gör?

Fria ordet

Kostnad per utvandrad ål efter NAP?

Latenta krav och kompensatoriska åtgärder istället för fiskvägar där få ålar vandrar?

Hundrafaldiga nyttan av det vi satsar genom utsättning av odlade ålar istället för att ett fåtal yngel kan vandra upp i ett 'åtgärdat' vattensystem?

